

Walter Swennen: The Kasterlee Case

4.7 → 29.8.2021

In het voorjaar van 2021 verbleef kunstenaar Walter Swennen een tweetal maanden in het Frans Masereel Centrum, ter voorbereiding van zijn solotentoonstelling 'The Kasterlee Case'.

De uitkomst van deze intense periode bestaat uit 13 gloednieuwe werken op papier en een kunstenaarspublicatie. Uitzonderlijk bevat de tentoonstelling ook 8 werken uit 1965, die tijdens Swennens recente verblijf voor het eerst gedrukt werden en nu eenmalig worden getoond.

J'ai jamais de grandes, belles, bonnes idées. J'ai des petites idées pour en sortir.

WS

Volgens de Nederlandse filosoof, exegeet en lenzenlijper Benedictus de Spinoza (1632-1677), een van de grondleggers van het moderne denken, spreken de Bijbelse profeten niet namens God, maar zijn het gewone mensen met verbeeldingskracht en fantasie. Deze uitspraak, die het tegendraadse karakter van Spinoza's complexe denken typeert, schemert door in de artistieke praktijk van Walter Swennen, met name wanneer hij stelt dat er bij hem geen plan of beeld voorafgaat aan een schilderij. Enigszins provocerend laat hij zich dan ook wel eens ontvallen dat hij om het even wat schildert. We bevinden ons steeds in een universum vol dingen en om te kunnen schilderen moet je in de eerste plaats hetgeen je weet of kunt inbeelden uitschakelen. "En dan zeker je intenties, want dat zijn altijd clichés."

De tentoonstelling kreeg als titel 'The Kasterlee Case' mee, wat even misleidend als raak gekozen is. Immers, veel meer dan een verhaal, of een concept, is de tentoonstelling een uitsnede uit het leven van Walter Swennen. De feitelijke case, met name het uitblijven van een plot, wordt zo een *pars pro toto* voor de gehele artistieke praktijk van de kunstenaar, die niet voor een gat te vangen is.

Bij het betreden van de tentoonstelling ontvangt elke bezoeker een exemplaar van de kunstenaarspublicatie 'Vrienden, Buren en Vijanden'. Een gezeefdrukte versie, in beperkte oplage, is opgenomen in de tentoonstelling, enerzijds als een gesloten, niet-gekapte uitgave in een vitrine, een dubbele weigering om gelezen te worden, anderzijds als een vierdelige, bijna obscene vorm van openheid en transparantie: *les quatre coins du monde*.

Woorden, en soms zelfs hele zinnen, maken deel uit van het werk – maar enkel als ze deels ingeven op hun karakter-als-woord. Wat voor Swennen zo fascinerend is aan het fysieke karakter van woorden, en bij uitstek letters, is dat ze binnen een schilderij, tekening of print ook de ruimte rondom bepalen en vorm geven. Je merkt hier Swennens blijvende interesse voor concrete poëzie, waar hij al op jonge leeftijd via het werk van Paul Van Ostaïjen mee in aanraking kwam. Zie bijvoorbeeld het werk 'This Side Down (1)'. De tentoonstelling bevat trouwens meerdere versies van de uitdrukking THIS / SIDE / DOWN. Niet omdat de kunstenaar van reeksen houdt; integendeel. Wel geeft het een zeldzame inkijk in het werkproces van Walter Swennen: je merkt het zoekende oog van de kunstenaar, een hand die al tekenend een compositie aftast.

Visuele en literaire citaten creëren een illusie van betekenis, herkenning en houvast. Net als in zijn schilderijen merk je in de tentoongestelde werken op papier echter dat dit eerder een schijnbeweging, en soms een excuus, is – maar steeds slechts een onderdeel van het geïmproviseerde geheel. Een schilderij is voor Swennen als een onzuivere plek, "waar de vlekken ruzie maken met de lijnen." De aanwezige humor versterkt het inzicht

dat er meerdere manieren zijn om iets te bekijken.

Het parcours van de tentoonstelling sluit af met 'Beni Spinoza'. De eerder genoemde Benedictus de Spinoza is sinds eind de jaren '90 een geprivilegieerd gesprekspartner van Swennen. Dat er – ondanks de talrijke afbeeldingen die er bestaan van Spinoza – van geen enkel portret vast staat dat het tijdens diens leven gemaakt is, geeft een extra laag aan de keuze om de filosoof te laten figureren in de communicatie omtrent de tentoonstelling. Geen van de gekende afbeeldingen van de filosoof kan bestempeld worden als getrouw – hoewel een realistische afbeelding dat in feite impliceert of minstens doet uitschijnen. Voor Swennen is een schilderij dan ook een ding – en vooral geen beeld of afbeelding – dat je bovendien alleen kunt zien waar het zich bevindt. Eerder dan een *ecce homo*, is er hier sprake van een *ecce pictura*.

Behalve gloednieuw werk op papier omvat de tentoonstelling ook werk uit 1965 dat nu voor het eerst gedrukt en eenmalig gepresenteerd wordt. De tentoonstelling omspannt zo de artistieke praktijk van Walter Swennen van 1965, toen hij nog aan de Koninklijke Academie in Brussel studeerde, tot midden 2021 – maar enkel in letterlijke zin. De gapende tussenliggende leegte zou zomaar eens als betekenisvol gelezen kunnen worden.

Walter Swennen (°1946) woont en werkt in Brussel. Recent opende in het Kunstmuseum Bonn een omvangrijke retrospectieve, die nadien zal doorreizen naar het Kunstmuseum Den Haag en Kunst Museum Winterthur. Recente solotentoonstellingen: *La pittura farà da sé*, La Triennale di Milano, Milaan (2018); *Ein perfektes Alibi*, Kunstverein für die Rheinlande und Westfalen, Dusseldorf (2015); *So Far So Good*, WIELS, Brussel (2013-14); *Continuer*, Culturgest Lisbon (2013); *Garibaldi Slept Here*, Kunstverein Freiburg (2012) and *How To Paint A Horse*, CC Strombeek en De Garage, Mechelen (2008).

Curator: Stijn Maes

Meester-drukker: Ivan Durt (ism Nathan Gotlib, Tom Dries, Paulina Labuz)

Assistent-curator: Frédéric Van de Velde

Opbouw: Stefan Willekens

Bookshop: Gitte Van Reusel

Hoofd onderhoud: Maria Moorkens

Administratie: Tine Geerts, Tinneke Kempen

Met dank aan Walter Swennen, Carole Vanderlinden, Els Swennen, Simon Devolder & Joris Dockx (Xavier Hufkens)

Suggesties

Walter Swennen: The Phantom of Painting

Kunstmuseum Bonn

03.06 - 29.08.2021

Walter Swennen: Too Many Words (2021)

ISBN: 9789491245275

www.fransmasereelcentrum.be